

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға жеке және топтық сабақтарға арналған күнтізбелік-тақырыптық жоспар

Педагог-логопед: Абдималик Э.А

2024-2025 оқу жылы

Аграмматикалық дисграфияны түзетуге арналған жеке күнтізбелік-тақырыптық жоспары

Педагог-логопед: Абдималик Ә

Түсінік хат

Қазақстан Республикасы Оқу - ағарту министрлігінің **2022 жылғы 16 қыркүйектегі №399 бұйрығының 12-қосымшасына** сәйкес бастауыш білім беруге арналған «Қазақ тілі» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарын түзету әдістемесін негізге ала отырып құрастырылды.

Аграмматикалық дисграфия – сөйлеу тілінің грамматикалық жағының (морфологиялық, синтаксистік) жетілмеуі. Жазуда сөйлем деңгейіндегі аграмматизмдер, сөздің морфологиялық құрылымының бұзылуымен, жалғау, жұрнақтарды алмастырумен, септік жалғауды дұрыс қолданбауымен, күрделі сөйлемдерді құрастырудағы қиыншылықтармен, сөйлемдегі сөз кезектілігін сақтамау, тастап кетумен сипатталады.

Аграмматикалық дисграмматиканы түзету жұмыстары тілдің лексикалық, морфологиялық және синтаксистік жүйесін дамытуда қалыпты онтогенездің заңдылықтарын ескере отырып жүргізіледі. Жұмыс процесінде сөйлеу формалары (ауызша, жазбаша), тапсырмалар және сөйлеу материалы қарапайымнан күрделіге қарай ұсынылады. Сөзжасам дағдылары алдымен сөз тіркестерінде, кейін сөйлемдерде, содан кейін байланыстып сөйлеу тілінде бекітіледі. Жұмыстың бастапқы кезеңінде ауызша сөйлеу тілінде сөзжасам дағдыларын қалыптастырып, ал кейінірек - жазбаша сөйлеу тілінде сөзжасам дағдыларын бекіту жүзеге асырылады.

Аграмматикалық дисграфияны түзету жұмыстары өзара бір-бірімен байланысты үш кезеңнен тұрады.

Бірінші кезеңінің жұмыс бағыты –сөзжасам дағдыларын қалыптастыру.

- Сөздің түбірі мен қосымшасы туралы түсініктерін дамыта отырып, сөйлемдерде дұрыс қолдануын қалыптастыру;
- Қосымша түрлері (жұрнақ пен жалғау), олардың белгіленуін таныстыру және сөздерге дұрыс қолдануын қалыптастыру;
- Қосымша түрлерін сөйлем арасында дұрыс қолдануын қалыптастыру;
- Негізгі түбірге жұрнақ жалғану арқылы туынды сөз жасау дағдыларын қалыптастыру;
- Тәуелдік жалғауларын дұрыс қолдану дағдыларын дамыту;
- Көптік жалғауларын -лар/лер, -дар/дер, -тар/тер және жіктік жалғауларын дұрыс қолдану арқылы сөйлемдерді дұрыс айту мен жазу дағдыларын қалыптастыру;
- Антоним, синоним сөздерді қолдана алуын бекіту;

Екінші кезеңінің жұмыс бағыты - сөз тіркестері мен сөйлемдердегі сөздерді байланыстырудың әртүрлі тәсілдерін қолдану:

- Зат есім және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдану және сөйлемде қолдану аясын меңгеру;
- Жекеше түрдегі зат есімдерді көпше түріне айналдырып сөйлемде қолдануын қалыптастыру;
- Зат есімге көптік жалғауларын -лар/лер, -дар/дер, -тар/тер және жіктік жалғауларын дұрыс қолдану арқылы сөйлемдерді дұрыс айту мен жазу дағдыларын қалыптастыру;

- Зат есімді жіктеуге қатысатын жалғауларды ажыра білуі мен дұрыс қолдану дағдыларын бекіту;
- Тәуелдік жалғауының жекеше, көпше түрлерін сөйлемдерде қолдана алуын қалыптастыру;
- Сын есім және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдануды белсендіру;
- Негізгі және туынды сын есімдер туралы түсініктерін бекіту;
- Сын есімнің есім сөздерге жұрнақ жалғану арқылы жасалуын үйрету және сөйлемде дұрыс қолдануын қалыптастыру;
- Сын есімнің етістікке жұрнақ жалғану арқылы жасалуын үйрету;
- Сын есімнің салыстырмалы шырайы туралы түсініктерін қалыптастыру;
- Сын есімнің күшейтпелі шырайы туралы түсініктерін қалыптастыру;
- Етістік және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдануды белсендіру;
- Етістіктің негізгі және туынды түбір етістіктері туралы білімдерін дамыта отырып, жазбаша сөйлеу тілінде дұрыс қолдануын қалыптастыру;
- Етістіктің болымды және болымсыз түрлерімен таныстыру;
- Етістіктің шақтарын сөйлемде дұрыс қолдануға дағдыландыру;
- Сан есім және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдануды белсендіру;
- Сан есімнің негізгі және туынды түрлері туралы білімдерін молайта отырып, сөйлемдегі орнын табуға үйрету;
- Реттік сан есімдерді сөйлемнің мағынасына қарай дұрыс қолдануды үйрету.

Үшінші кезеңінің жұмыс бағыты - сөз тіркестері мен сөйлемдердегі сөздерді байланыстырудың күрделі тәсілдерін игеру;

- «Сөз», «сөз тіркесі», «сөйлем», «мәтін» туралы түсініктерін қалыптастыру және ажырату;
- Сөйлемдегі сөздердің байланысы: сұрақ қою арқылы сөйлемнің ішінен бір-бірімен байланысып тұрған сөздерді табу;
- Сөздердің орналасу тәртібін ескере отырып, сөздерден сөйлем құрау;
- Сұрақ бойынша сөйлемді толықтырып жазу;
- Үлгі, сызба, суреттер бойынша сөйлем құрап жазу;
- Берілген тақырып бойынша әңгіме құрау дағдыларын дамыту;
- Мәтін түрлерімен таныстыру және мәтін түрлерін ажырату дағдыларын бекіту.
- Сөйлемнің тұрлаулы (бастауыш, баяндауыш) және тұрлаусыз мүшелерін ажырату;
- Жай сөйлем және оның түрлерімен таныстыру;
- Жалаң және жайылма сөйлемдерді ажырату дағдыларын қалыптастыру;

- Құрмалас сөйлемді сызба бойынша құрау;
- Құрмалас сөйлемнің тыныс белгісін қолдану;
- Мәтін туралы түсінік қалыптастыру;
- Жеке сөйлемдерден мәтіннің ерекшелігін, мәтіннің тақырыбы және ондағы негізгі ойды анықтау дағдыларын дамыту;
- Мәтінге, сюжетті суреттерге ат қою, тірек сөздер арқылы мәтіннің мазмұнын болжау;
- Мәтін түрлері (әңгімелеу, сипаттау, пайымдау) туралы түсініктерін кеңейту;
- Мәтіннің тақырыбын және ондағы негізгі ойды анықтау;
- Мәтін мазмұны бойынша пікір білдіруге бағытталған сұрақтар құрастыру және жауап беру;
- Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау дағдыларын дамыту;

Қорытынды кезеңде өткен тақырыптарды бекіту, түзете-дамыту жұмыстарының нәтижесін қорытындылау жұмыстары жүргізіледі.

1-тоқсан

Аптасына – 2 сағаттан

Барлығы – 16 сағат

№	Жеке сабақ/топтық сабақ	Сабақ тақырыбы	Мақсаты	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
1.	Логопедиялық диагностика жеке баламен жүргізіледі	Логопедиялық диагностика	- Сөйлеу тілі бұзылыстарын анықтау; - Терең логопедиялық диагностика жүргізу;	4	02-14.09.2024ж	
2.	Жеке сабақ	Түбір сөз	- Түбір сөз туралы түсініктерін қалыптастыру; - Сөздер тізбегінен түбір сөздерді табу; - Сөйлемді жазу кезінде берілген сөз тәртібін сақтауға үйрету;	1	16.09.2024ж	
3.	Жеке сабақ	Туынды сөз	- Туынды сөздер туралы түсініктерін қалыптастыру;	1	18.09.2024ж	

			- Түбірлес сөздерді табу, түбірлес сөздердің мағынасын ажыратуға үйрету; - Сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын жетілдіру;			
4.	Жеке сабақ	Қосымша	- Қосымша туралы білімдерін жетілдіру; - Түбір мен қосымшаны ажырату; - Антоним сөздерді ажырату және мағынасын түсіну, сөйлеу барысында қолдану; - Сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын жетілдіру;	1	23.09.2024ж	
5.	Жеке сабақ	Жұрнақ	- Негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы туынды сөз жасау дағдыларын қалыптастыру; - Сөз тудырушы жұрнақтарды дұрыс қолдану дағдыларын дамыту; - Сөз түрлендіруші жұрнақтарды дұрыс қолдану дағдыларын дамыту; - Синоним сөздерді ажырату және мағынасын түсіну, сөйлеу барысында қолдану;	1	25.09.2024ж	
6.	Жеке сабақ	Жалғау	- Тәуелдік жалғауларын дұрыс қолдану дағдыларын дамыту; - Көптік және жіктік жалғауларын дұрыс қолдану дағдыларын дамыту; - Сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын жетілдіру;	1	30.09.2024ж	

7.	Жеке сабақ	Сөздің морфологиялық құрамы	- Түбір, негізі сөз, туынды сөз туралы түсініктерін бекіту; - Тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша және жазбаша қолдануын бекіту; - Амоним, антоним, синоним сөздерді сөйлеу барысында қолдану дағдыларын бекіту;	1	02.10.2024ж	
8	Жеке сабақ	Зат есім	- Зат есім және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдануды белсендіру; - Кім? Не? Кімдер? Нелер? сұрақтарын сөйлемде дұрыс қолдана алуын дамыту; - Жаңа сөздерді дұрыс қолдана алуды, бір-бірімен мағыналық жағынан байланыстыра алуға жаттықтыру;	1	07.10.2024ж	
9	Жеке сабақ	Зат есімнің жекеше және көпше түрлері	- Зат есімнің жекеше және көпше түрлері туралы білімдерін жетілдіру; - Зат есімнің көпше түрін сөз құрамына талдау, жекеше түрдегі зат есімдерді көпше түріне айналдыра білуге үйрету; - Зат есімге көптік жалғауларын дұрыс қолдануды үйрету;	1	09.10.2024ж	
10	Жеке сабақ	Зат есімнің жіктелуі	- Зат есімнің жіктелуі туралы түсініктерін қалыптастыру; - Жіктік жалғауларымен таныстыру;	1	14.10.2024ж	

			- Зат есімді жекеше және көпше түрде жіктеу дағдыларын қалыптастыру; - Зат есімді жіктеуге қатысатын жалғауларды ажыра білуі мен дұрыс қолдану дағдыларын бекіту;			
11	Жеке сабақ	Зат есімнің тәуелденуі	- Зат есімнің тәуелденуі туралы түсініктерін қалыптастыру; - Тәуелдік жалғауының жекеше, көпше түрлерін сөйлемдерде қолдана алуын қалыптастыру; - Тәуелдік жалғауларын ажырату дағдыларын бекіту;	1	16.10.2024ж	
12	Жеке сабақ	Зат есімнің септелуі	- Зат есімнің септелуі туралы түсініктерін қалыптастыру; - Септік жалғауының аттары мен септелуі, септік жалғауының емлесі туралы түсініктерін дамыту; - Зат есімді септеуге қатысатын жалғауларды ажыра білуі мен дұрыс қолдану дағдыларын бекіту;	1	21.10.2024ж	
13	Жеке сабақ	Зат есімнің септелуі	- Зат есімнің септелуі туралы түсініктерін қалыптастыру; - Септік жалғауының аттары мен септелуі, септік жалғауының емлесі туралы түсініктерін дамыту; - Зат есімді септеуге қатысатын жалғауларды ажыра білуі мен дұрыс қолдану дағдыларын бекіту;	1	23.10.2024ж	

2-тоқсан**Аптасына – 2 сағаттан****Барлығы – 16 сағат**

№	Жеке сабақ/топтық сабақ	Сабақ тақырыбы	Мақсаты	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
1.	Жеке сабақ	Сын есім	- Сын есім және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдануды белсендіру; - Қандай? Қай? сұрақтарын сөйлемде дұрыс қолдана алуын дамыту; - Сын есімдерді дұрыс қолдана алуды, бір-бірімен мағыналық жағынан байланыстыра алуға жаттықтыру;	1	04.11.2024ж	
2.	Жеке сабақ	Негізгі және туынды сын есім	- Негізгі сын есімдерді сөйлемдерде қолдану және ажырату дағдыларын бекіту; - Туынды сын есім мен негізгі сын есімдерді ажырата алуын бекіту; - Туынды сын есімнің түрлерімен таныстыру;	1	06.11.2024ж	
3.	Жеке сабақ	Есім сөздерге жұрнақ жалғану арқылы жасалынған сын есім	- Туынды сын есім туралы білімдерін жетілдіру; - Сын есімнің есім сөздерге жұрнақ жалғану арқылы жасалу жолын түсіндіру; - Есім сөзден сын есім тудыратын жұрнақтарды сөйлемдерде ауызша және	1	11.11.2024ж	

			жазбаша түрде дұрыс қолдана алуын қалыптастыру; - Ауызша және жазбаша түрде сөйлемнен есім сөзден жасалған сын есімдерді табу дағдыларын бекіту;			
4	Жеке сабақ	Етістікке жұрнақ жалғану арқылы жасалынған сын есім	- Туынды сын есім туралы білімдерін жетілдіру; - Сын есімнің етістікке жұрнақ жалғану арқылы жасалуын үйрету; - Етістіктен сын есім тудыратын жұрнақтарды сөйлемдерде ауызша және жазбаша түрде дұрыс қолдана алуын қалыптастыру; - Ауызша және жазбаша түрде сөйлемнен етістікке жұрнақ жалғану арқылы жасалынған сын есім табу дағдыларын бекіту;	1	13.11.2024ж	
5	Жеке сабақ	Сын есім. Салыстырмалы шырай	- Сын есімнің салыстырмалы шырайы туралы түсініктерін қалыптастыру; - Сын есімнің салыстырмалы шырай жұрнақтарымен таныстыру; - Сөйлемдерде салыстырмалы шырайдың жұрнақтарын жазбаша және ауызша дұрыс қолдануын қалыптастыру.	1	18.11.2024ж	
6	Жеке сабақ	Сын есім. Күшейтпелі шырай	- Сын есімнің күшейтпелі шырайы туралы түсініктерін қалыптастыру;	1	20.11.2024ж	

			- Сын есімнің күшейтпелі шырай жұрнақтарымен таныстыру; - Сөйлемдерде күшейтпелі шырайды жазбаша және ауызша дұрыс қолдануын қалыптастыру.			
7	Жеке сабақ	Етістік	- Етістік және оның түрлерін ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде қолдануды белсендіру; - Не істеді? Қайтті? сұрақтарын сөйлемде дұрыс қолдана алуын дамыту; - Жаңа сөздерді дұрыс қолдана алуды, бір-бірімен мағыналық жағынан байланыстыра алуға жаттықтыру;	1	25.11.2024ж	
8	Жеке сабақ	Негізгі және туынды етістік	- Негізгі және туынды етістіктер туралы білімдерін жетілдіру; - Туынды етістікті жасайтын жұрнақтарды сөйлемдерде дұрыс қолдануын дамыту; - Негізгі етістік пен туынды етістіктерді ажыратып, сөйлем құрауда қолдана алуын бекіту;	1	27.11.2024ж	